

Vapo Oy
Kalevankatu 25

60100 SEINÄJOKI

Viite
Hänvisning

Asia
Ärende

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten
arviointiselostuksesta, Vapo Oy, Uitonnevan, Viitalan-
nevan ja Kampinkeitaan turvetuotantoalue, Kauhajoki

YLEISTÄ

Vapo Oy on toimittanut yhteysviranomaisena toimivalle Länsi-Suomen ympäristökeskuk-
selle yhtiön laatiman ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Siinä on arvioitu
Uitonnevan, Viitalannevan ja Kampinkeitaan turvetuotantoalueen ympäristövaikutukset
Kauhajoella.

Länsi-Suomen ympäristökeskus on ilmoittanut kuuluttamalla arviointiselostuksen
valmistumisesta 23.3.-7.5.2001 nähtävillä olevalla kuulutuksella Kauhajoen kunnassa.
Kuulutus on julkaistu myös Ilkka ja Kauhajoen Kunnallislehti nimisissä sanomalehdissä.
Yhteysviranomaiselle on toimitettu asiassa kuusi lausuntoa ja kymmenen mielipidettä,
joissa muutamissa on useita allekirjoittajia.

Arviointiselostuksen laatimisen yhteydessä on tehty myös luonnonsuojelulain 65 §:ssä
tarkoitettu arvio hankkeen vaikutuksista Natura 2000- verkostoon ehdotettuihin
Kampinkeitaan ja Ylimysjärven Natura- alueisiin. Arviointi on erillisenä julkaisuna.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (YVA-asetus 268/1999)
12 §:ssä on esitetty vaatimukset arviointiselostuksen sisällölle. Tässä lausunnossa
esitetään yhteysviranomaisena toimivan Länsi-Suomen näkemys arviointiselostuksesta.

Hankkeesta vastaava

Vapo Oy
Kalevankatu 25
60100 SEINÄJOKI

Yhteysviranomainen

Länsi-Suomen ympäristökeskus
Koulukatu 19
PL 262
65101 VAASA

HANKE

Vapo Oy on 25.2.1999 jättänyt Länsi-Suomen vesioikeudelle (nyk. Länsi-Suomen ympäristölupavirasto) erilliset hakemukset Kauhajoen kunnassa sijaitsevien 1.) Uitonnevan sekä 2.) Viitalannevan ja Kampinkeitaan turvetuotantoalueiden kuivatusvesien johtamiseksi alapuolisiin vesistöihin Nummijärven valuma-alueella. Vesioikeus ilmoitti 24.1.2000 päivätyllä kirjeellään, että Uitonnevan hakemusta on täydennettävä ympäristövaikutusten arviointiselostuksella 313.2001 mennessä. 16.3.2000 ympäristölupavirasto kehotti luvanhakijaa täydentämään myös Viitalannevaa ja Kampinkeidasta koskevia lupahakemuksia vastaavalla tavalla.

Aikaisemmassa vesioikeuskäsittelyssä Länsi-Suomen vesioikeus, vesiyltioikeus ja korkein hallinto-oikeus eivät myöntäneet kuivatusvesien laskulupaa Nummijärven valuma-alueella sijaitseville turvetuotantoalueille hakemussuunnitelmassa esitetyillä vesienkäsittelymenetelmillä. Tehdyn virka-apuhakemuksen johdosta Länsi-Suomen vesioikeus kielsi 6.2.11991 Vapo Oy:ltä turvetuotannon hankealueella. Vesiyltioikeus ei muuttanut vesioikeuden päätöksen lopputulosta ja korkein hallinto-oikeus pysytti vesiyltioikeuden päätöksen lopputuloksen. Tuotanto/kunnostustoimenpiteet lopetettiin hankealueella jo ennen korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä.

Uitonneva, Viitalanneva ja Kampinkeidas sijaitsevat Kauhajoen Nummijärven länsipuolella n. 25 km kunnan keskustasta etelään (kuva 1). Etäisyys Seinjoelle on n. 80 km ja Poriin n. 100 km. Hankealue sisältyy Karvianjoen (36) ja Kyrönjoen (42) vesistöalueisiin. Karvianjoella vaikutusalueena ovat Ylimysluoman (36.077) sekä Nummijärven (36.073) valuma-alueet ja Kyrönjoella Rauhaluoman sekä Kauhajoen (42.096) valuma-alueet. Suoalueiden vedet laskevat luontaisesti edellä mainittuihin vesistöihin.

Uitonnevalla turvekerroksen keskimääräinen paksuus on 1,8 m ja maatumisaste H 5,5 (von Post). Vallitsevana turvelajina on rahkasaraturve. Alueella vuosittain tuotettavan turpeen määrä on koko pinta-alan ollessa tuotannossa n. 100 000 m³. Suon jäljellä oleva turvemäärä on n. 1,1 milj. toimituskuutiota ja tuotannon arvioidaan kestävän n. 20 vuotta (lopullinen päättymisajankohta on arviolta v. 2025).

Viitalannevan-Kampinnevan alueella turvekerros on keskimäärin 2,0 m:n vahvuinen (maatumisaste H von Post 5,5). Vallitsevana turvelajina on rahkasaraturve. Vuosittain tuotettavan turpeen määrä on koko alueen ollessa tuotannossa n. 80 000 m³. Jäljellä oleva turvemäärä on n. 0,9 milj. toimituskuutiota.

Vapo Oy:llä on Viitalannevan-Kampinkeitaan alueella hallinnassaan yhteensä 205,74 ha suota, josta vuokrattua aluetta on 200,27 ha (tuotantokelpoista 161,2 ha). Uitonnevalla turvetuottajan hallinnassa on yhteensä 242,43 ha vuokrattua suota, josta tuotantokelpoisen alan osuus on 211,7 ha.

Uitonnevalla maanhankinta on tapahtunut pääosin 1970-luvun alussa ja tuotantokelpoinen pinta-ala on kokonaan vuokrattu. Ennen turvetuotannon valmistelutöitä alue on ollut metsäojitettu n. 40 ha:n laajuudelta, muuten neva on ollut luonnontilainen. Turvetuotantoon tähtäävät ojitukset on tehty vuosina 1976-1979; tällä hetkellä tuotantokuntoisen alueen pinta-ala on 125 ha ja 86,7 ha:n suuruinen loppuosakin on kokonaan sarkaojitettu. Alueella on ollut turvetuotantoa vuosina 1981-1990.

Viitalanneva (88,4 ha) on kokonaan tuotantokunnossa. Ojitukset aloitettiin vuonna 1975 ja vesiensuojelurakenteet tehtiin vuosina 1982-1984 ja 1988. Vuoden 1990 jälkeen Viitalannevalla ei enää ole tehty valmistelu- tai tuotantotöitä.

Kampinkeidas (72,8 ha) on kokonaan tuotantokunnossa. Vuodesta 1991 lähtien Kampinkeidas ei enää ole ollut turvetuotannossa.

Vapo Oy:llä on hankealueella hallussaan yhteensä 418 ha suota. Tarkoituksena on tulevaisuudessa ottaa kyseinen alue kokonaisuudessaan tuotantoon. Varsinaisten tuotantoalueiden lisäksi hankealueeseen kuuluvat myös tukialueet, joihin sisältyvät tiestö, tuotantoalueiden ja eristysojien väliset kaistat, turpeen varastointialueet sekä ympäristönsuojelun edellyttämät ratkaisut. Metsäsaarekkeita ja tuotantokelvottomia alueita - jotka sisältyvät hankealueen kokonaispinta-alaan - jää kokonaan toimenpiteen ulkopuolelle.

Nummijärven valuma-alueesta lähes puolet on rämettä ja mäntymetsää. Peltojen osuus on hieman yli 10 % ja avosoiden/turvetuotantoalueiden n. 6 % (taulukko 5). Turvetuotantoalueiden itäpuolella on haja-asutusta ja toimivia maatiloja. Länsipuoli on lähialueiltaan asumaton suo- ja metsäaluetta. Hankealueen läheisyydessä sijaitsevista vesistöistä ainakin Nummijärvi, Ylimysjärvi ja Rauhaluoma ovat virkistyskäytön tai luonnonsuojelunäkökohtien kannalta merkittäviä vesistöjä. Uitonnevan välittömässä läheisyydessä sijaitseva Ylimysjärvi kuuluu Valtioneuvoston vahvistamaan valtakunnalliseen lintuvesiohjelmaan sekä Natura 2000- ohjelmaan. Kampinkeitaan eteläpuolella sijaitsee Kauhannevan-Pohjankankaan kansallispuisto, joka sisältyy Natura 2000- ohjelmaan.

Vesistö- ja kalastovaikutusten alueeseen kuuluivat arvioinnissa Rauhaluoma, Kauhajoen yläosa (l. Hyypänjoki), Ylimysluoma ja Nummijärvi.

Hankealueen turvetuotannon päätarkoituksena on energiaturpeen tuottaminen teollisuuden ja yhdyskuntien käyttöön. Energiaturve käytetään kokonaan lähialueiden energiantuotantolaitosten polttoaineena ja pääkäyttäjinä ovat Seinäjoen ja Porin voimalaitokset.

Energiantuotantolaitosten ohella energiaturvetta toimitetaan pienempinä määrinä myös lähiseudun vähittäisasiakkaille. Jyrsinturvetta käytetään myös ns. ympäristöturpeena mm. kuivikkeena karjasuojissa ja turkistarhoissa, lietelannan sekä jätevesi- ym. lietteiden imeytyksessä, peltojen maanparannuksessa, viherrakentamisessa, kasvihuoneissa kasvualustana sekä öljyntorjunnassa.

Arvioinnissa on tarkasteltu hankkeen toteuttamatta jättäviä vaihtoehtoja, nollavaihtoehtoa ja ennallistamisvaihtoehtoa.

Nollavaihtoehto merkitsisi hankealueen nykytilan säilymistä lähes ennallaan. Ainoana alueiden tilaan vaikuttavana tekijänä olisivat luonnon omat mekanismit, joiden seurauksena tuotantoalueet muuttuvat hitaasti kohti luonnontilaa. Luonnonarvoltaan tai

sijaintinsa puolesta sopiville osa-alueille voitaisiin tulevaisuudessa perustaa suojelualueita. Valmistelluilla tuotantoalueen osilla voitaisiin aloittaa puuntuotanto tai jokin muu taloustoimintaan liittyvä käyttö. Vuokrattujen soiden palaututtua alkuperäisille omistajilleen vaihtoehtoisia käyttömuotoja saattaisivat olla myös maanviljely tai yksityinen turvetuotanto.

Ennallistamisvaihtoehto on pääpiirteissään sama kuin nollavaihtoehto. Merkittävänä erona on kuitenkin se, että suoalueiden palautumista kohti alkuperäistä tilaa pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan aktiivisin kunnostustoimenpitein (esim. kuivatusojia tukkimalla). Ennallistettujen alueiden tulevaisuuden käyttö voisi olla samankaltaista kuin "nollavaihtoehtodossakin".

Toteutettavat vaihtoehdot on muodostettu toisaalta tarkastelemalla kuivatusvesien johtamisen ja vesiensuojelun eri ratkaisuja sekä toisaalta myös tuotantopinta-alan supistamista.

Uitonnevan pohjoisosa (Rauhaluoman valuma-alue)

Hakemussuunnitelmassa esitetään Uitonnevan pohjoisosan kuivatusvesien johtamista nykyisten laskuojien kautta 71,7 ha:lta Rauhaluomaan ja edelleen Kauhajokeen (kuva 4). Seuraavissa kappaleissa käsitellään eri vesiensuojeluvaihtoehdot ja arviot niiden toteuttamiskelpoisuudesta alueella. Ainakin periaatteessa olisi mahdollista rakentaa myös erilaisten vesiensuojeluratkaisujen kombinaatioita (esimerkiksi valuman säädöllä tehostettu pintavalutus tms.) Yhdistelmäratkaisujen toimivuudesta ei kuitenkaan ole olemassa sellaisia tutkimustuloksia, joihin perustuen niiden käyttökelpoisuutta voitaisiin tässä yhteydessä arvioida.

1) Virtaaman säätö (suunnitelman mukainen vaihtoehto)

Rauhaluomaan johdettavien kuivatusvesien käsittelyssä on tarkoitus käyttää sarkaoja-allastusta (= sarkaojan lietesyvännys, lietekuoppa), päisteputkien sihtirakenteita ja keskitettyjä laskeutusaltaita. Laskeutusaltaisiin asennetaan vettä padottavat rakenteet ja vesiensuojelua tehostetaan myös sarkaojapidäntimien avulla. Lisäksi ojastoon rakennetaan putkipadot virtaaman säätelyä varten.

2) Pintavalutus

Tuotantoalueen alapuolisten alueiden ojitukset tekevät pintavalutuskentän rakentamisen mahdolliseksi Uitonnevan pohjoisosaan. Pintavalutusvaihtoehdolla saavutettavat laskennalliset puhdistustehot olisivat ravinteiden osalta virtaaman säätelyä suurempia, mutta kiintoainekuormituksen osalta vastaavasti pienempiä.

3) Kuivatusvesien kemiallinen saostaminen

Kemiallinen saostaminen (kemikalointi) on kansainvälisesti arvioituna tehokkain turvetuotantoalueilla käytetty puhdistusmenetelmä. Kemikaloinnilla turvetuotantoalueen kuivatusveden kiintoaine-, humus- ja fosforipitoisuudet voidaan saada laskemaan luonnontilaisen suoveden tasolle tai jopa sen allekin. Kokonais- ja ammoniumtyppipitoisuuksiin menetelmällä ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta ja myös veden pH-arvo saattaa käsittelyn jälkeen olla hyvin alhainen (3,4-4,5) ellei erillistä pH:n säätöä tehdä.

Kemikalointipuhdistusta on toistaiseksi käytetty vain n. 6 kk vuodessa (touko-lokakuussa) mm. kemikaalien viskositeetin muutoksista johtuen. Talviaikainen käyttö edellyttäisi mittavia lämmitysjärjestelyjä.

Uitonnevan eteläosa (Nummijärven valuma-alue)

Uitonnevan eteläosan (pinta-ala yhteensä 133,5 ha) kuivatusvedet on tarkoitus johtaa Ylimysjärven ja Ylimysluoman kautta Nummijärveen (vrt. kuva 4). Seuraavassa esitetään eri vesiensuojeluvaihtoehdot ja arvio niiden toteuttamiskelpoisuudesta alueella:

Pintavalutus (suunnitelman mukainen vaihtoehto)

Pintavalutuskenttä on tarkoitus rakentaa Uitonnevan ja Ylimysjärven väliselle tuotantoalueen osalle, jonka pinta-ala on 6,5 ha (4,8 % yläpuolisesta valuma-alueesta). Kuivatusvedet pumpataan kentälle reijitetyn putken kautta, jolloin ne jakaantuvat tasaisesti koko alueelle. Pintavalutusta voidaan käyttää ainoastaan sulan maan aikana. Talvikaudella kuivatusvedet pyritään varastoimaan tuotantoalueelle, mistä ne johdetaan pintavalutuskentälle sen jälkeen kun routa on sulanut (sulamisvesien ainepitoisuudet ovat yleensä selvästi pienempiä kuin roudattomana aikana).

Kuivatusvesien kemiallinen saostaminen

Kuivatusvesien kemiallisen saostamisen vaikutukset ovat samanlaisia kuin Uitonnevan pohjoisosalla.

Viitalannevan (Nummijärven valuma-alue)

Viitalannevan (88,4 ha) kuivatusvedet johdetaan tällä hetkellä Nummijärveen kolmea reittiä (kahden eri laskuojan tai Ylimysluoman kautta). Seuraavassa esitetään eri vesiensuojeluvaihtoehdot ja arviot niiden toteuttamiskelpoisuudesta alueella:

1) Pintavalutus (suunnitelman mukainen vaihtoehto)

Viitalannevalla sijaitseva vanha laskeutusallas kunnostetaan ja alueelle rakennetaan myös uusi laskeutusallas. Molemmat altaat varustetaan valumaa säätävillä padoilla ja pintapuomeilla. Kaikkiin alueen sarkaojiin kaivetaan sarkaoja-altaat ja päisteputkiin asennetaan päisteputkipidättimet. Nämä rakenteet vastaavat turvetuotantoalueen vesiensuojelun perustasoa. Viitalannevan vesiensuojelua tehostetaan lisäksi sarkaojiin (sarkaoja-aitaiden yläpuolelle) asennettavilla sarkaojapidättimillä. Sulan maan aikana kuivatusvedet johdetaan laskeutusaltaista pumppaamon kautta suon pohjoisosaan rakennettavalle pintavalutuskentälle ja edelleen ojan kautta Ylimysluomaan ja Nummijärveen. Talviaikana, jolloin pintavalutuskenttä ei todennäköisesti routautumisen vuoksi toimi kunnolla, Viitalannevan vedet johdetaan eteläosan laskeutusaltaiden ja laskuojan kautta Nummijärveen.

Kuivatusvesien kemiallinen saostaminen

Viitalannevalla kuivatusvesien kemiallisen saostamisen vaikutukset ovat samanlaisia kuin Uitonnevan pohjoisosalla.

Kampinkeidas (Nummijärven valuma-alue)

Kampinkeitaan (72,8 ha) kuivatusvedet johdetaan nykyisin kolmen laskuojan kautta Lapinluomaan ja edelleen Nummijärveen. Seuraavassa esitetään eri vesiensuojeluvaihtoehtoja ja arviot niiden toteuttamiskelpoisuudesta alueella:

Sarkaojapidättimillä tehostettu vesiensuojelun perustaso Kampinkeitaan eteläosalla ja pintavalutus Kampinkeitaan pohjoisosalla (suunnitelman mukainen vaihtoehto, kuva 5).

Tuotantoalueen vesienkäsittely on suunniteltu siten, että Kampinkeitaan eteläisellä osalla (Hyypä-Nummijärvi- maantien eteläpuolinen 36,9 ha:n alue) käytettäisiin vesiensuojelun perustasoa tehostettuna sarkaojapidättimillä. Alueella jo nyt oleva laskeutusallas kunnostetaan ja varustetaan valumaa säättävällä padolla sekä pintapuumilla. kaikkiiin sarkaojiin kaivetaan sarkaoja-altaat ja päisteputkiin asennetaan päisteputkipidättimet.

Kampinkeitaan pohjoisosalla (35,9 ha:n alue Hyypä-Nummijärvi- maantien pohjoispuolella) sijaitseva laskeutusallas kunnostetaan ja varustetaan valumaa säättävällä padolla sekä pintapuumilla. Kaikkiiin sarkaojiin kaivetaan sarkaoja-altaat ja päisteputkiin asennetaan päisteputkipidättimet. Lisäksi perusvesiensuojelua tehostetaan sarkaojapidättimillä. Kampinkeitaan pohjoisosaan rakennetaan myös pumppaamo, josta kuivatusvedet johdetaan pintavalutuskentälle ja edelleen Lapinluoman kautta Nummijärveen.

Kuivatusvesien kemiallinen saostaminen

Kampinkeitaalla kuivatusvesien kemiallisen saostamisen vaikutukset ovat samanlaisia kuin Uitonnevan pohjoisosalla.

Tuotantopinta-alan supistaminen

Vesioikeuslupaprosessin yhteydessä tuotantopinta-alan supistamista on käsitelty Länsi-Suomen ympäristökeskuksen Kampinnevan-Viitalannevan aluetta koskevassa lausunnossa. Siinä ympäristökeskus on ilmoittanut, ettei se puolla luvan myöntämistä turvetuotannolle Kampinnevan eteläosan 36,9 ha:n suuruisella tuotantolohkolla riittämättöminä pidettyjen vesiensuojeluratkaisujen ja Natura-alueen läheisyyden vuoksi. Periaatteessa tuotantopinta-alojen supistaminen on mahdollista myös hankealueen muissa osissa.

Tuotantopinta-alan supistamisella voidaan pienentää alapuolisiin vesistöihin kohdistuvaa kuormitusta. Turvetuottajan kannalta se merkitsee vastaavasti toiminnasta saatavan hyödyn vähentymistä.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Etelä-Pohjanmaan liitto

Lausunnossa todetaan, että arviointiselostuksessa mainitut suot on seutukaavassa varattu turvetuotantoon. Uitonnevan eteläosan, Viitalannevan ja Kampinkeitaan kuivatusvedet virtaavat Nummijärveen. Nummijärvi on seudullisesti merkittävä kohde sekä virkistuksen että luontomatkailun kannalta. Yksi merkittävimmistä ympäristövaikutuksista kohdistuisi Nummijärveen.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää arviointiselostusta kattavana ja hyvin tehtynä. Lausunnoissaan liitto toteaa, ettei Uitonnevan eteläosalle, Viitalannevalle ja Kampinkeitaalle tule myöntää turvetuotantolupaa.

Tiehallinto, Vaasan tiepiiri

Vaasan tiepiirin lausunnossa esitetään korjattavaksi joitakin arviointiselostuksessa olevia pieniä virheitä. Päästöjä lukuun ottamatta liikenteen vaikutuksia ei ole kuvattu konkreettisin lukuarvoin. Lausunnossa todetaan myös, että uusilla alueilla liittymälupatarve yleiseen tiehen on selvitettävä ja tarvittaessa haettava lupa ennen toiminnan aloittamista.

Länsi-Suomen lääninhallitus

Lausunnossa todetaan, että vaikutuksia on kuvattu selkeästi ja aikaisempiin kokemuksiin nojaten. Viihtyvyyshaitat on kuvailtu hyvin ja monesta näkökulmasta. Haittojen merkittävyyden tarkastelua olisi kuitenkin helpottanut vaikutusalueen talojen ja kesäasuntojen selkeämpi näkyminen kartassa. Lausunnossa käsitellään myös seurantaa ja sen merkitystä.

Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, kalatalousyksikkö

Lausunnossa todetaan, että Etelä-Pohjanmaan alueella on enää vähänlaisesti vesistöjä, joilla on hyvät olosuhteet kalakannoille ja jotka tarjoavat kalastusmahdollisuuksia paikkakunnalla asuville ja matkailijoille. Jäljellä olevien vesistöjen kuormitusta tulisi vähentää, jotta niiden kalataloudellista arvoa voitaisiin ylläpitää ja parantaa. Kuormituksen lisääminen on siten ristiriidassa yleisen vesiensuojelun kanssa. Rauhaluoma on Kyrönjoen latvavesien merkittävimpiä luonnonvaraisen taimenen elinalueita ja se toimii todennäköisesti poikastuotantoalueena myös Hyypänjoen ja Kauhajoen taimenkannoille. Nummijärvellä on suuri paikallinen merkitys vapaa-ajankalastuskohteena.

Taimenten elinalueilla on usein ongelmana runsas eroosio ja kutupohjien hiekottuminen. Lausunnoissamme ympäristövaikutuksien arviointiohjelmasta olemme vaatineet selvitystä hankkeen vaikutuksista virtaamiin, etenkin Rauhaluoman alueella. Maankuivatus vaikuttaa lisäävästi virtaamiin tulvatilanteissa. Vastaavasti suoalueiden kuivattaminen vähentää alueiden vedenpidätyskykyä, minkä seurauksena virtaamat kuivina aikoina vähenee alapuolisissa vesistöissä. Virtaamavaihteluiden merkitys vesistöjen poikastuotantolle ja rantaeroosiolle tulisi arvioida. Toteamme, että arviointiselostuksessa ei ole käsitelty hankkeen vaikutuksia eroosioon ja alivirtaamatilanteisiin riittävän hyvin.

Erityiseksi ongelmaksi turvetuotantoalueilla on muodostunut kiintoainehuuhtouma kevättulvien ja runsaiden sateiden aikana. Arviointiselostuksessa tulisi tarkemmin selvittää esitettyjen vesiensuojelutoimenpiteiden kykyä pidättää kiintoainetta poikkeusti-

lanteissa. Turvetuotanto vaikuttaa myös lisäävästi metallikuormitukseen, jonka yhdessä happamuuden kanssa on todettu olevan tuhoisaa monessa vesistössä. Happamuuden ja metallikuormituksen vaikutuksia tulisi selvittää tarkemmin.

Rauhaluomassa elää ainutlaatuinen purotaimenkanta. Rauhaluomassa on esiintynyt erittäin alhaisia pH-arvoja keväisin ja runsaiden sateiden yhteydessä. Rauhaluoman ja Nummijärven ravinnekuormitus on näkemyksemme mukaan jo nykyisellään liian suuri ja kalataloudellisen tilan parantamiseksi on selvä tarve vähentää kuormitusta. Kaikessa toiminnassa ko. vesistöjen valuma-alueilla tulisi siten minimoida vesistöihin kohdistuvaa kuormitusta. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen yhtenä päävaihtoehtona pitäisi tarkastella parhaita mahdollista vesiensuojelutasoa kaikilla tuotantoalueilla ja sen käyttöönnoton vaikutuksia toiminnan kannattavuuteen.

Kauhajoen kunta

Kauhajoen kunta on toimittanut yhteysviranomaiselle varsin pitkän ja seikkaperäisen sekä asiantuntemuksella laaditun lausunnon, josta selvästi näkyy kunnan alueella olevan laajamittaisen turvetuotannon mukanaan tuoma korkeus.

Kauhajoen kunta pitää nyt laadittua ympäristövaikutusten arviointia oikean suuntaisena, pääosin oikein toteutettuna sekä kohtuullisen laajana. Arvioinnissa on myös huomioitu niitä seikkoja, joita Kauhajoen kunta esitti ensimmäisessä vaiheessa tutkittaviksi ja huomioitaviksi. Varsinkin kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa tehdyn kyselyn kautta mielipiteillään päätöksentekoon on mainitsemisen arvoinen. Arviointia on pidettävä hyvänä pohjana tehtäessä hankkeesta lopullista päätöstä.

Kauhajoen kunta haluaa edelleen korostaa, että Nummijärvi on erittäin tärkeä virkistyskäyttöjärvi Kauhajoelle ja koko Suupohjan alueelle. Se on lähes puolet (4,88 km²) Kauhajoen n. 10 km²:n järvipinta-alasta. Nummijärvellä on noin 300 vakituista asukasta, noin 200 loma-asuntoa, leirintäalue, sekä lukuisien seurakunnallisten ja eri yhteisöjen lomanviettoalueita, jotka ovat jäsenistönsä käytössä. Nummijärven kunnostamiseksi on lukuisia hankkeita, joista suurin on Suupohjan Helmi Oy:n hanke, jonka käytännön toimet Nummijärven tilan parantamiseksi alkoivat syksyllä 2000.

Turvetuotannon jätevesipäästöjä on pidettävä kynnyskysymyksenä Nummijärven veden laadulle, joten kaikki mahdollinen on tehtävä järven tilan parantamiseksi. Ympäristövaikutusten arvioinnissa ei ole tullut esiin mitään niin ratkaisevaa, että turvetuotannon aloittaminen olisi tärkeämpää, kuin Nummijärven tilan kohentaminen, huomioiden kokonaisuus taloudellisesti ja ympäristön tilan kannalta. Kauhajoen kunnan käsitystä tukevat myös Nummijärven valuma-alueella paikallisille asukkaille ja vapaa-ajan asunnon omistaville tehty kyselyt. Lisäksi turvetuotannon aloittamisella olisi haitallisia vaikutuksia kahdelle erittäin arvokkaalle luonnonsuojelukohteelle (Ylimysjärven lintualue ja Kampinkeitaan Natura- alue), jotka ovat mukana Suomen ehdotuksessa Euroopan Unionin luonnonsuojelualueverkoston suomalaisiksi kohteiksi.

0-vaihtoehto ohitetaan arvioinnissa vain vaihtoehtona, ettei tehdä mitään. Arvioinnissa kerrotaan mahdollisista toimista, mutta ei yksityiskohtaisemmin paneuduta siihen, mitkä alueet voisi palauttaa metsätalous- tai maatalouskäyttöön, sekä mitkä alueet esim. suojelualueiksi. Alueet olisi tullut perusteluineen esittää karttapohjalla, jossa myös näkyisi vesipinnan laskennallinen nousu alueilla ojien kasvaessa umpeen.

Lausunnon antaja myös katsoo, että ennallistaminen on katsottava osaksi 0-vaihtoehtoa, jolloin olisi tullut myös esittää ne toimet, joilla varsinkin Kampinkeitaan eteläosan ja Ylimysjärven läheisten Uitonnevan alueiden palautuminen olisi huomioitu Kampinkeitaan Natura- alueen ja Ylimysjärven lintujärven kannalta. 0-vaihtoehdossa olisi tullut myös esittää aikataulullisesti toimenpiteet alueen palauttamisesta.

Työllisyyttä arvioitaessa on huomioitava, että Nummijärven virkistyskäyttötilanteen huonontuessa poistuu ja jää kehittymättä matkailun ja palvelujen työpaikkoja.

Lausunnossa käsitellään melko perusteellisesti eri vesienkäsittelyratkaisuja ja niiden tehoa sekä soveltuvuutta tähän hankkeeseen sekä asiassa arviointiselostuksessa olevia puutteita ja epätäsmällisyyksiä. Samoin todetaan, että eri vesienkäsittelyratkaisuihin perustuvia vaikutusarvioita olisi tullut viedä pidemmälle eikä vain tyytyä toteamaan jotkut epätaloudellisiksi tai muuten hankaliksi. Lausunnossa esitetään selostukseen verrattuna joitain vesien käsittelyyn kuuluvia lisätietoja luonnon käyttäytymisestä ja turvekenttien vaikutuksista.

Viitalannevan jätevesien käsittelystä todetaan erikseen, ettei kemiallisen käsittelyn kohdalla ole mietitty mahdollisuutta, jossa Uitonnevan kaikki jätevedet johdettaisiin Viitalannevalle (tai päinvastoin) rakennettavan kemiallisen käsittelyaseman kautta. Ratkaisu voisi edelleen parantaa kemiallisen käsittelyn taloudellisuutta jo sähköistämiskustannuksissa. Tässäkin tapauksessa olisi mietittävä Ylimysjärven tulevan valuman tilannetta.

Kampinkeitaan eteläosan vesiensuojelun tasosta todetaan, että se vastaa perustasoa eikä näin ole oleellisesti muuttunut tilanteesta, jolloin turpeen nostotoimintaa lopetettiin. Tältä osin ei ole olemassa perusteita luvan myöntämiselle nykyisessä tilanteessa.

Hakijan kannalta on tärkeää saada kaikki tuotantoalueet käyttöön. Kuitenkin olisi tullut pohtia vaihtoehtoja myös toiminta-alan supistamiselle. Varsinkin Natura- alueen läheisyys Kampinkeitaan eteläosassa ja Ylimysjärven läheisyys Uitonnevalla olisi tullut huomioida tuotantoalaa supistavina toimenpiteinä. Kampinkeidas on myös ottanut hyvin kasvustoa pintaansa, samoin kuin muutamat muut alueet arvioinnin alaisten nevojen osista.

Lausunnon mukaan käytetyt menetelmät ovat asiallisia ja antavat kohtuullisesti tietoa kevätkesän 2000 tilanteesta. Hakijan toimesta suoritettiin kysely alueiden virkistyskäyttöominaisuuksista, johon saatiin kohtuullisesti vastauksia. Näin toteutui osaltaan kuntalaisten vaikutusmahdollisuus hankkeeseen. Siitä korostui asukkaiden huoli nimenomaan Nummijärven veden laadusta ja halusta parantaa kaikilta osa-alueiltaan Nummijärven tilaa.

Alueelta on nostettu turvetta 1970- luvun lopulta noin 10 vuoden ajan, joten on luonnollista, että alue on seutukaavassa merkitty EO-1:nä. Kuten arvioinnissa todetaan, ovat vesistöistä Nummijärvi, Ylimysjärvi ja Rauhaluoma luonnon ja virkistyskäytön kannalta merkittäviä kauhajokelaisittain ja arvo vain korostuu, kun ajatellaan tilanneetta koko Suupohjan alueen kannalta.

On myös huomattava, että Nummijärven valuma-alueella on tehty lukuisia toimia kuormituksen pienentämiseksi. Maatalous on osaltaan huomattavasti vähentänyt järveen

kulkeutuvaa kuormitusta jo ympäristötukijärjestelmän kautta. Uusia metsäojituksia ei juurikaan ole tehty ja uudistuojituksissa on suoritettu allastuksia ja pintavaluntoja. Paikalliset asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat ovat parantaneet omien jätevesiensä käsittelyä.

Lausunnossa todetaan, että kokonaisuutena arvioinnissa esitetyt mittaustulokset kertovat ja tukevat käsitystä, että kaikki mahdollinen Nummijärven tilan parantamiseksi on tehtävä, jolloin myös luvan hakija on mahdollisesti luvan saadessaan velvoitettava käyttämään parasta mahdollista tekniikkaa osuutensa pienentämiseksi vesistöjen jätevesikuormituksessa, sekä kielteisessä lupapäätöksessä velvoitettava alueiden eristämiseen ja näin nopeuttamaan luonnon omaa puhdistusprosessia. kuten arvioinnin liitteessä 3 on havaittavissa, turvetuotannon osuus valunnoissa on huomattava.

Kalastuksen arvo vaikutusalueiden vesistöissä ei kohdistu niinkään saaliin määrään, vaan yleensä mahdollisuuteen kalastaa ja mahdollisesti saada saalista. Rauhaluoman ainutlaatuisuus on sen geneettisesti alkuperäisessä purotaimenkannassa, joka arvionkin mukaan on melko runsas. Myös Rauhaluomassa kalastavat pitivät vesistön tärkeyttä erittäin suurena. Tärkeys virkistyskäytössä korostuu vapaa-ajan kalastajien joukossa, sillä purotaimen on pyydetävissä lähinnä vain vieheellä tai perholla. Nummijärvellä kalastaminen on monipuolisempaa mato-ongesta verkkoihin. Kalakannan hoitamiseksi on tehty istutuksia ja roskakalan poistoa.

Matkailullisesti Nummijärvi on hyvin arvokas ja sen arvo on edelleen nousemassa parantuneiden matkailupuitteiden mukana. Nummijärven arvo virkistyskäyttäjienä on korvaamaton. Nummijärveä on markkinoitu matkailullisesti Suupohjan Helmenä sekä alueena, jonka läheisyydessä ovat Kauhanevan ja Lauhanvuoren kansallispuistot.

Seurannasta lausunnossa todetaan, että se on esitetty toteutettavaksi liian suppeana.

Yhteenvedossa todetaan, että turvetuotantoalueet on tarkoitus ottaa käyttöön tehokkaampien vesiensuojeluratkaisujen avulla. Ne todetaan hyvin minimaalisiksi ja Kampinkeitaan eteläosassa muutosta entiseen, jolta lupa evättiin, ei ole ollenkaan.

Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjanmaan piiri ry

Lausunnossa todetaan, että turvetuotannon käynnistäminen on ongelmallista. Lausunnon antaja ilmoittaa vesiensuojelukysymyksissä olevansa Kauhajoen ympäristölautakunnan kannalla.

Uitonnevan aloitettava turvetuotanto tulisi todennäköisesti heikentämään Rauhaluoman olosuhteita purotaimenen elinympäristönä. Lausunnossa todetaan, että turvetuotantoalueen vesien päästäminen Ylimysjärveen tulisi heikentämään järven tilaa. Kampinkeitaasta todetaan, että melu, pöly ja kuivatus tulisivat selkeästi heikentämään Kampinkeitaan suojeluarvoa.

MIELIPITEET

Kauhajoen osakaskunta

Mielipiteessään Kauhajoen osakaskunta ilmoittaa, ettei Uitonnevalle, Viitalannevalle ja Kampinkeitaalle tule myöntää ympäristölupaa turvetuotantoon.

Kauhajoen Kalastuskunta

Mielipiteessään Kauhajoen Kalastuskunta ilmoittaa, ettei Uitonnevalle, Viitalannevalle ja Kampinkeitaalle tule myöntää ympäristölupaa turvetuotantoon.

Nummijärven Kalastusseura ry

Mielipiteessä todetaan, että Nummijärveä on hoidettu tehokalastuksella ja kasvillisuuden hoidolla, mutta järvi on edelleenkin erittäin rehevä ja lisäkuormitus tulee estää.

Nummijärven Kalastusseura ry katsoo, ettei arviointiselostuksen perusteellakaan Vapo Oy:lle tule myöntää ympäristölupaa. Lisäksi mielipiteessä todetaan, että Vapo Oy tulisi velvoittaa ennallistamaan alueet.

Muuten mielipiteessä ilmoitetaan yhdyttävän Kauhajoen kunnan ja Suupohjan Helmi Oy:n lausuntoihin.

Ympäristöselvitys Naava ry, Kauhajoen kalastusseura KAKASE ry, Isojoen-Kauhajoen luonnonystävät ry, Risto Korhola ja Jouko Junttila

Mielipide on pitkä ja perusteellinen. Siinä todetaan, että Uitonnevan eteläosan kuivatusvedet on tarkoitus johtaa tuotantokaudella pintavalutuskentän läpi Natura- verkostoon ehdotettuun Ylimysjärveen. Tuotantoaikojen ulkopuolella suoraan järveen ja sieltä edelleen Ylimysluomaa pitkin Nummijärveen. hanke muuttaisi alapuolisten vesien tilaa, sillä kesällä tuotannon aikainen jätevesikuormitus on selkeästi pienempää kuin tuotantokauden ulkopuolella tai sadejaksojen aikaan. Tuotannon vesistövaikutuksia tulisi tarkastella läpi koko vuoden eikä keskittyä tehostettuun vesiensuojeluun vain tuotantokauden aikana. Tuotantovaiheen aikana suoaluetta tulee ojittaa ja ojastoja kunnostaa säännöllisesti, joka lisää kuormitusta. Asiaa koskevia vesiensuojelutoimia tai menetelmiä ei ole esitetty kuormituksen lisääntymisajoilta. Selostuksessa olisi tullut selkeästi näkyä milloin pintavalutuskentät ja muut tehostetut vesiensuojelutoimet ovat käytössä.

Arviointiselostuksessa mainitaan nollavaihtoehto ja ennallistaminen, mutta vaihtoehtojen käsittely on jäänyt yleiselle tasolle. Olisi tullut selkeästi esittää ne alueet, joilla ennallistamista ja nollavaihtoehtoa voitaisiin käyttää. Uitonnevan pohjoisosa ja Kampinkeitaan eteläosa sekä kivikkoiset ja ohutturpeiset alueet olisivat helposti ennallistettavissa. Selostuksessa olisi tullut olla myös selkeä alueiden jälkikäyttösuunnitelma.

Arviointiselostuksessa olisi tullut selvittää kuinka lähialueen ihmiset työllistyvät välittömästi tai välillisesti matkailu-, ja vapaa-ajanpalveluilla, joita turvetuotannon aloittaminen saattaa huonoimmassa tapauksessa uhata.

Pölyämisen estämisestä olisi tullut tehdä haittojen vähentämisselvitys.

Arviointiselostukseen olisi tullut sisältyä erityisen tärkeänä osana jokaiselle suoalueelle ja purkuvesistöön oma kuormitustarkkailu ja tutkittaviin suureisiin pitäisi lisätä alumiini ja kalsium.

Mielipiteessä käsitellään jätevesien kemiallista käsittelyä arviointiselostuksessa.

Alapuolisten vesistöjen rautapitoisuuden arvioitu 10 5 kasvu Rauhaluomalla saattaa olla merkittävä tekijä taimenen lisääntymisessä.

Perustason vesiensuojelutoimista tai pintavalutuskenttien mitoituksista ei selostukseen ole sisällytetty mitään perusteita, joilla voitaisiin osoittaa kenttien riittävyys vesiensuojelutoimiin. Myös se, minkä suuruisiin virtaamiin saakka vesiensuojelutoimet ovat riittäviä on selvittämättä.

Mielipiteessä todetaan, että Ylimysjärvi ja Kampinkeidas ovat Natura- kohteita ja että näiden luonnonolot saattavat heiketä turvetuotannosta. Varsinkin Ylimysjärveen on tulossa lisäkuormitusta. Mielipiteessä mainitaan joitakin melua karttavia lintulajeja, joiden elinympäristöt saattavat kärsiä.

Suupohjan Helmi Oy, Antti Niemi-Aro (+38)

Mielipiteessä todetaan, että allekirjoittajat yhtyvät Kauhajoen kunnan asiassa antamaan lausuntoon. Lisäksi mielipiteessä todetaan, että Suupohjan Helmi Oy on parhaillaan toteuttamassa suurelta osin yhteiskunnan varoin rahoitettavaa, kustannusarvioltaan 1,5 miljoonan markan hanketta, jonka päätavoite on Nummijärven virkistyskäyttöarvon parantaminen ensisijaisesti veden laatua nostamalla. Turvetuotannon aloittaminen esitetyllä tavalla vaarantaisi tämän merkittävän hankkeen tavoitteen saavuttamisen ja tehdyt uhraukset valuisivat hukkaan.

Kalevi Mattila

Mielipiteessä todetaan Vapo Oy:n esitelleen arvioinnin tuloksia asiasta pidetyssä tiedotustilaisuudessa. Mielipiteessä todetaan kuitenkin, edellisen lupakierroksen yhteydessä hanketta vastustettiin ja kritisoitiin voimakkaasti hankkeen mukana tulevien haitallisten päästöjen vuoksi. Nyt arviointiselostuksessa eivät esitetyt ratkaisut tuo tähän tärkeimpään sektoriin juurikaan parannuksia.

Lopuksi mielipiteessä todetaan, ettei hankkeelle tulisi myöntää lupaa.

Kauhajoen seurakunta

Mielipiteessä ilmoitetaan Kauhajoen seurakunnan yhtyvän Suupohjan Helmen ja Kauhajoen kunnan lausuntoon turvetuotantoalueen ympäristövaikutuksista Uitonnevalle, Viitalannevalle ja Kampinkeitaalla.

Kauhajoen Nummijärven - Nummikosken ja Koivumäenkylän kylätoimikunta

Mielipiteessä ilmoitetaan, että mielipiteen esittäjät yhtyvät Kauhajoen kunnan ja Suupohjan Helmi Oy:n mielipiteeseen tässä asiassa. Kylätoimikunta pitää välttämättömänä, että kuivatusvedet ovat puhtaita.

Pentti J. Rantala (+ 9 vapaa-ajan asunnon omistajaa)

Mielipiteessä ilmoitetaan, että allekirjoittaneet huvilakiinteistön omistajat ja haltijat vastustavat jyrkästi Vapo Oy:n turpeennoston aloittamista Uitonnevan, Viitalannevan ja Kampinkeitaan suoalueilta. Turpeen ja ravinteiden pääsy Nummijärveen on kokonaan estettävä laittamalla mainitut suot luonnontilaiseen kuntoon.

YHTEYSVIRANOMAISEN KANTA

Yhteysviranomaisen on lain (267/1999) 12 §:n perusteella annettava lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. Asetuksen (268/1999) mukaan arviointiselostuksessa on esitettävä ja arviointiohjelmavaiheessa esitettäväksi velvoitetut (11 §) asiat tarkistettuina. Arviointiselostuksessa tulee olla mukana myös yhteysviranomaisen tarkistettavaksi esittämät asiat.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kohteena olleille soille on aikanaan haettu lupaa Länsi-Suomen vesioikeudelta. Lupakäsittely päättyi Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun, jossa soille ei lupaa myönnetty. Yhteysviranomainen on katsonut, että uuden hankkeen perustaminen jo kerran lupaharkinnassa olleelle kohteelle edellyttää, että hakemuksessa lähdetään ympäristöä vähemmän kuormittavista ratkaisuista ja että hankkeen vaikutuksia on ympäristövaikutusten arviointimenettelyn avulla saatava aikaisempaa selvästi parempi kuva hankkeen vaikutuksista. Edellisen tarvetta korostaa vielä merkittävästi valtioneuvoston hyväksymät vesiensuojelun periaatteet vuoteen 2005.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomainen edellytti, että arviointimenettelyä jatkettaessa ja valmisteltaessa arviointiselostusta tulee luoda toteuttamatta jättämisen ja vireillä olevan ympäristölupahakemuksen mukaisen ratkaisun lisäksi selkeät lisävaihtoehdot. Näiden muodostamisessa tuli olla kaksi peruslinjaa, toinen, jossa erityisen arvokkaiksi määritellyt luonnonalueet ja eliölajisto ei tulisi alttiiksi turvetuotannon vaikutuksille; Natura- alueet, taimenvesistöt ja Nummijärven vesiluonto. Toisena vaihtoehtojen muodostamisperiaatteena tuli olla perustaa vaihtoehdot erilaisille vesien käsittelyyn ja johtamiseen rakentuviin ratkaisuihin.

Arviointiselostuksessa on riittävästi selvitetty viimeksi mainittua eri vesienkäsittelyratkaisuja ja niiden vaikutuksia. Selostuksessa on myös pyritty ottamaan huomioon arkojen alueiden ongelma ja muodostettu vaihtoehto käsittellen supistettua tuotantoalaa ja sen vaikutuksia. Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia tarkastellaan erillisessä luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamassa selvityksessä. Muutenkin arviointiselostuksessa on kiinnitetty huomiota yhteysviranomaisen lausunnossa ja arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyyn.

Arviointiselostuksessa on häiritseväenä piirteenä eri vaihtoehtoisia ratkaisuja ja niiden ympäristövaikutuksia tarkasteltaessa näihin liitetyt hankkeesta vastaavan kannanotot toteuttamiskelpoisuudesta. Tästä on seurannut, ettei näiden vaikutusten arviointiin ole

paneuduttu yhtä perusteellisesti kuin lupahakemuksen mukaiseen ratkaisuun. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tulee tarkastella eri vaihtoehtoja hankkeen toteuttamiseksi ja arvioida riittävän laajasti kaikkien vaihtoehtojen vaikutukset. Tästä huolimatta vaihtoehtoisuutta on arviointiselostuksessa tarkasteltu riittävästi. Parempi tapa kuin nyt käytetty olisi sekä arvioinnin että lukijoiden kannalta tehdä arviointi hankkeen ja sen vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta erikseen arviointiaineiston esittelyn jälkeen. Tällöin myös muut kuin hankkeesta vastaavat voisivat täysimääräisesti muodostaa käsityksensä eri vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudestaan. Tähän työskentelytapaan voi löytää myös tukea asetuksen 12 §:n kohtia tarkastelemalla, sillä siinä kuvatut arviointiselostuksen sisältövaatimukset etenevät myös näin.

Arviointiselostuksessa esitetään asetuksen 11 §:ssä tarkoitettut tiedot tarkistettuina.

Asetus edellyttää, että arviointiselostuksessa on selvitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhteesta maankäyttösuunnitelmiin sekä hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Tässä kohdassa olisi ollut tarpeellista tehdä selvitystä hankkeen suhteesta valtioneuvoston vuonna 1998 tekemään päätökseen vesiensuojelun tavoitteista vuoteen 2005. Siihen kuuluu turvetuotantoa koskevia asioita, joilla pitäisi olla vaikutusta yksittäisen turvetuotantohankkeen kohdallakin ja ottaen erityisesti huomioon, että turvetuotantoa koskevaa ympäristölupa on muuttunut hallintopäätökseksi. Yhteysviranomaisen katsoo kuitenkin, että arviointiselostus on asetuksen 12 §:n 2 kohdan valossa riittävä.

Asetuksen 12 §:n 3 kohdan edellyttämät asiat on yhteysviranomaisen käsityksen mukaan riittävän laajasti selvitetty arviointiselostuksessa. Samoin on riittävän selkeästi ja laajasti esitetty arvioinnissa käytetty keskeinen aineisto.

Asetuksen 12 §:n 5 kohdassa edellytetään, että arviointiselostuksessa on tarpeellisessa määrin esitettävä selvitys ympäristöstä sekä arvio hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista, käytettyjen tietojen mahdollisista puutteista sekä keskeisistä epävarmuustekijöistä, mukaan lukien arvio mahdollisista ympäristöönnettomuuksista ja niiden seurauksista.

Ympäristövaikutukset on selvitetty lain 2 § 1 kohdassa olevaa ympäristövaikutusten luetteloa noudattaen. Hankkeen sosiaalisia vaikutuksia on selvitetty hyvin kyselynkin avulla. Työllisyysvaikutusten arviointia olisi tullut viedä pidemmälle, sillä Kauhajoen-Isojoen ja laajemminkin Suupohjan merkittävät panostukset luontomatkailuun ovat lisäämässä tulevaisuudessa työpaikkoja luontoarvoiltaan korkeatasoisilla alueilla. Tällöin erityisesti Nummijärven, mutta myös Ylimysjärven ja Rauhaluoman-Hyypänjoen luonnon laatu on tärkeää turvata.

Arviointiselostuksessa olisi tullut tehtyä tarkemmin ja perusteellisemmin selvittää hankkeen vaikutuksia turvetuotantoalueelta vesiä vastaanottavissa vesistöissä ja niiden eliöstössä. Hankkeen vaikutuksista virtaamiin ja eroosioon olisi tullut saada parempi selvyys. Erityisesti Rauhaluoman taimenvesistöissä eroosiolla ja kutupohjien hiekottumisella on ratkaiseva merkitys. Suoalueiden kuivattaminen vähentää alueiden vedenpidätyskykyä, jolloin virtaamat vähenevät kuivina aikoina alapuolisissa vesistöissä. Virtaamavaihteluiden muutos vesistöjen kalojen poikastuotannolle ja rantaeroosiolle olisi tullut arvioida paremmin.

Arviointiselostuksessa olisi tullut arvioida paremmin myös kevättulvien ja runsaiden sateiden kiintoainehuuhtoutumat ja niiden vaikutukset. Arviointiselostuksessa on esitetty, että turvetuotantotoiminta lisää happamuuskuormaa ainoastaan vähän. Erityisesti Rauhaluomassa pH-arvot ovat jo nykyisellään hyvin lähellä lohikalojen sietokykyä. Happamuusvaikutuksia olisi tullut selvittää syvällisemmin. Turvetuotanto lisää myös metallikuormaa alapuolisessa vesistössä. Tätä ja sen vaikutuksia olisi tullut selvittää tarkemmin.

Rauhaluoman, Ylimysjärven ja Nummijärven ravinnekuormitus on jo nyt liian suuri ja ylittää vesistöjen sietokyvyn. Vesistöjen sietokykytilanteesta olisi arviointiselostuksessa tullut olla tarkemmat tiedot.

Turvetuotanto kestää alueella keskimäärin 25 vuotta. Arviointiselostuksessa olisi tullut tarkemmin pohtia kuinka kauan esitetyt vesiensuojeluratkaisut toimivat alkuajan teholla ja miten niiden teho saadaan ylläpidettyä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä oleviin kohtiin voidaan saada lisävalaistusta ympäristölupamenettelyn yhteydessä. Hankkeesta vastaavan tulisikin hankkia nämä lisätiedot. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 12 §:n tarkoittamalla tavalla yhteysviranomaisen katsoo arviointiselostuksen riittäväksi, koska lisätiedot voidaan hankkia ympäristölupamenettelyn yhteydessä.

Muut edellä mainitsemattomat asetuksen 12 §:n 5 kohdan selvitykset ovat riittäviä.

Arviointiselostuksessa ei ole erillistä kohtaa, jossa käsitellään asetuksen 12 §:n 6 kohdan mukaisia toteuttamiskelpoisuusasioita. Toteuttamiskelpoisuutta hankkeesta vastaavan kannalta on tarkasteltu arvioinnin yhteydessä ja arviot on esitetty muun käsittelyn lomassa. Yhteysviranomaisen katsoo tarkastelun olevan riittävän, mutta korostaa, että asian käsittely laajemmin ja myös ympäristön kannalta syvällisemmin toteuttamiskelpoisuutta käsitellen olisi hyvä ollut tehdä erillisenä.

Arviointiselostukseen sisältyy riittävä selvitys haitallisten vaikutusten rajoittamisesta, seurantaohjelma ja yleistajuinen yhteenveto.

Luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittama Natura- arviointi

Tässä erillisjulkaisussa on esitetty ensin lyhyt yleiskuvaus Kauhanen-Kampinkeitaan ja Ylimysjärven alueista ja siinä yhteydessä lueteltu mm. alueilla esiintyviä luontodirektiivin mukaisia luontotyypppejä ja lintudirektiivin liitteen I mukaisia lajeja. Kauhanen-Kampinkeitaan aluetta on tässä yhteydessä käsitelty yhtenä kokonaisuutena (Pohjankangas mukaanlukien) eikä Kampinkeitaasta ole erikseen esitetty vastaavia tietoja. Luvussa 4 on esitetty hankkeen vaikutusten arviointi. Siinä on eri otsikoiden alla esitetty vaikutukset maisemaan ja luontotyypppeihin sekä vaikutukset eläimistöön. Hankkeen vaikutuksia eri luontotyypppeihin ei ole esitetty eikä hankkeen vaikutusalueella esiintyviä luontotyypppejä ole edes lueteltu eikä niiden sijaintia tarkemmin esim. kartalla esitetty. Vaikutuksia on kuvattu ja arvioitu vain yleispiirteisesti, kuten esim. luvussa 4.1.1: "Tuotantokenttien kunnostaminen ei todennäköisesti tulevaisuudessakaan laajentaisi kuivatusvaikutusalueita, eivätkä Kampinkeitaan keskiosien tai vielä etäämmällä sijaitsevan Kauhanen-Kampinkeitan arvokkaat luontotyyppit siten muuttuisi ojitusten vaikutuksesta."

Kuitenkin selvityksessä todetaan juuri tätä ennen, että turvetuotantoalueen eteläreunassa sijaitsevan ojan ja siihen etelästä laskevien uomien kuivatusvaikutus ulottuu nykyisin n. 50-100 m luonnontilaisen suon puolelle (toisaalla selvityksessä taas todetaan, että kuivatusvaikutuksen arvioitiin ulottuneen n. 200 m:n levyiselle vyöhykkeelle).

Yhteysviranomaisen toteaa ensinnäkin, että luonnonsuojelulain 65 § edellyttäneen hankkeen vaikutusten arviointia yhdessä muiden hankkeiden kanssa (aiemmat ympäristömuutoshankkeet), jos niiden vaikutukset ulottuvat tarkasteltavalle Natura-alueelle. Tällöin tulevat kyseeseen ainakin metsäojitusten kuivatus- ja toisaalta vesistövaikutukset. Myös aiemman turpeenoton/tuotantokenttien valmistelun vaikutukset tulevat tällöin tarkasteltavaksi. Vaikutukset on arvioitava nimenomaan niiden luonnonarvojen kannalta, joiden suojelemiseksi alueet on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoehdotukseen. Se tarkoittaa laji- ja luontotyyppikohtaista selvitystä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen ominaispiirteistä ja niiden säilymiseen vaikuttavista tekijöistä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Arvioinnissa on sitten esitettävä, mikä hankkeen (yhdessä muiden hankkeiden kanssa) toteuttamisessa häiritsee tai heikentää ja miten näitä luontotyyppijä tai lajien elinympäristöjä. Koska luontotyyppien ominaispiirteet ja lajien elinvaatimukset ovat erilaisia, vaikutukset tulee arvioida kunkin luontotyyppin ja lajin kannalta erikseen. Lisäksi on muistettava, että luontotyyppien suotuisan suojelutason turvaaminen voi edellyttää nykytilan säilyttämisen lisäksi myös ennallistamistoimia esim. vesitaloutta ja siten luontotyyppin ominaispiirteitä turmelevien ojitusten vaikutusten poistamiseksi/kumoamiseksi.

Edellä mainittuihin seikkoihin voidaan saada lisävalaistusta ympäristölupamenettelyn yhteydessä, jolloin ympäristökeskus myöskin antaa lupaviranomaiselle luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetun lausunnon vaikutusarvioinnista. Hankkeesta vastaavan on varauduttava tuolloin täydentämään vaikutusarviota edellä mainitulla tavalla. Hankkeesta vastaava on sisällyttänyt yhteysviranomaisenkin toivomalla tavalla ympäristövaikutusten arviointiselostukseen erillisjulkaisuna toteutetun luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittaman arvioinnin hankkeen vaikutuksista valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottamien alueiden (Kampinkeidas ja Ylimysjärvi) luonnonarvoihin.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Tämä yhteysviranomaisen lausunto asetetaan nähtäville kuukauden ajaksi seuraavissa paikoissa:

Kauhajoen kaupunginvirasto ja
pääkirjasto

ARVIOINTIMENETTELYN PÄÄTTYMINEN

Yhteysviranomainen toimittaa arviointiselostuksesta antamansa lausunnon hankkeesta vastaavalle. Samoin hankkeesta vastaava saa jäljennöksen arviointiselostuksesta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä. Alkuperäiset säilytetään Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa. Lisäksi yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeen lupa-asioita käsittelevälle viranomaiselle. Arviointimenettely päättyy yhteysviranomaisen toimitettua lausuntonsa hankkeesta vastaavalle eikä asiassa ole muutoksenhakua tai jatkokäsittelyä.

Ympäristökeskuksen johtajan sijainen
Yli-insinööri

Martti Kujanpää

Ympäristöneuvos

Esko Räsänen

Maksu: 30 000 mk

Maksun peruste: Valtion maksuperustelaki (150/92) 8 § ja ympäristöministeriön päätös alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (245/2001)

Oikaisuvaatimus: Valtion maksuperustelain 11 b §:n mukaan (961/92) maksua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi sen sijaan vaatia siihen kirjallisesti oikaisua Länsi-Suomen ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määrittämisestä.

JAKELU: Vapo Oy
Kalevankatu 25
60100 SEINÄJOKI

TIEDOKSI: Lausunnon antajat
Mielipiteen esittäjät
Länsi-Suomen ympäristölupavirasto
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus + 2 kpl arviointiselostusta
LSU/Tutkimusosasto
LSU/Ympäristönsuojeluosasto
LSU/Alueidenkäyttö- ja luonnonsuojeluosasto
LSU/ympäristönhoidon osasto

